

LÄNTISEN SUOMEN
VESIHUOLTOSTRATEGIA
2050

Visio

Läntisen Suomen
vesihuoltopalvelut ovat
ensiluokkaisia ja reagoivat
toimintaympäristön
muutoksiin

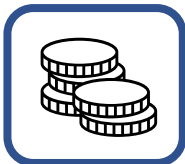
Vesihuollon arvo yhteiskunnan elintärkeänä toimintona on tunnustettu ja vastuu koetaan yhteiseksi

Kaikille vesihuollon asiakkaille on varmistettu turvallinen ja laadukas vesihuolto

Vesihuolto mahdollistaa alueen kehittymisen

Alue on monipuolisen vesiosaamisen ja kestävän vesihuoltotoiminnan edelläkävijä

VESIHUOLTOSTRATEGIAN PAINOPISTEET

RESURSSIT

Vesihuoltotoimijoiden voimavarat ovat riittäviä vuoden 2050 vision toteutumiseen

VESIHUOLTO-OMAIKUUS

Vesihuoltolaitosten, verkoston ja järjestelmien kunto ja käyttökelpoisuus mahdollistavat turvallisen ja laadukkaan vesihuollon

TOIMINTAVARMUUS

Vesihuoltopalvelu takaa turvallisen toimintaympäristön yhdyskunnille ja elinkeinotoiminnoille kaikissa olosuhteissa

OSAAMINEN

Vesihuoltotoimijoiden ammattitaito ja osaaminen on jatkuvasti kehittyvää ja muuntautumiskykyistä toimintaympäristön muutoksissa

TERVEYS JA YMPÄRISTÖNSUOJELU

Vesihuoltopalvelu tarjoaa terveellisen ja kestäväällä tavalla tuotetun talousveden sekä vähäpäästöisen ja kierrättävän jätevedenkäsittelyn

ENERGIAVIISAS JA RESURSSITEHOKAS VESIHUOLTO

Vesihuoltotoiminnot ovat energiatehokkaita ja hiilineutraaleja sekä hyödyntävät kiertotalouden mahdollisuuksia

A vertical decorative bar on the left side of the slide, featuring a color gradient from light green at the top to dark blue in the middle, and back to light green at the bottom.

Läntisen Suomen Vesihuoltostrategia 2050

Toimenpideohjelma

Keinot

Arvostuksen lisääminen ja vastuiden ymmärtäminen

Yhteistyön lisääminen

Vesihuolto-osaamisen lisääminen

Laadukkaiden vesihuoltopalveluiden tuottaminen

Kestävien ja muuntautumiskykyisten vesihuoltopalveluiden tuottaminen

Laitosten talouden vahvistaminen

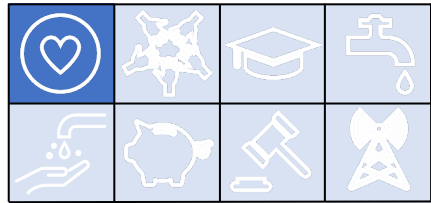
Lainsäädännön ja valvonnan kehittäminen

Digitalisaation ja ostopalveluiden laajempi hyödyntäminen

Arvostuksen lisääminen ja vastuiden ymmärtäminen

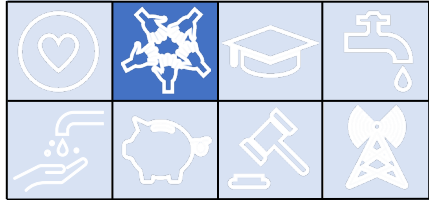

- Kriittisen toiminnon ja yhteisesti omistetun pääoman *arvostuksen lisääminen*
- *Tietous* yhteiskunnan kannalta kriittisestä välttämättömyystoiminnosta
- *Vastuullisuus* (pinta- ja pohjavesien suojele, kestävä toiminta, vesivarojen turvaaminen)

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Ylläpidetään myönteistä ja selkokielellistä uutisointia, kampanjointia ja viestintää viestintäammattilaisten kanssa.	aluehallinto, vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos	kansalainen, kunta	jatkuvaa
Järjestetään koulutusta vaalikausittain laitosten omistajatahoille ja kuntapäätäjille vesihuollon tärkeydestä kriittisenä toimintona	vh-etujärjestö, aluehallinto, vesihuoltolaitos	kunta, päättäjät	neljän vuoden välein
Lisätään kansalaisten tietoa ja ymmärrystä vesihuollosta (esim. veden säästeliäs käyttö, viemäriin vain sinne kuuluva, kiinteistökohtainen vedenhankinta ja kiinteistökohtainen jätevesien käsittely, tonttijohtojen saneeraus, hyvät toimintatavat)	vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos	kansalainen, kiinteistönomistaja, asiakas	jatkuvaa, vuosittain vaihtuva teema/kampanja
Lisätään kansalaisten tietoa vesiensuojelun tärkeydestä ja erilaisista suojelukeinoista (esim. pohjavedensuojelu, vesienhoidon toimenpideohjelmat, ilmastonmuutos)	kunta, aluehallinto, järjestö	kansalainen, ympäristö	jatkuvaa, pääpaino alkuvuosina
Tuotetaan lapsille ja nuorille suunnattua vesihuoltotietoutta osana ympäristökasvatusta (esim. lautapeli, mobiilisovellus, kouluvierailut: varhaiskasvatus, peruskoulu, lukio)	vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos, SYKE	kansalainen	2027, jatkuvaa
Päivitetään ja pidetään ajan tasalla pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ja toteutetaan suunnitelmissa esitettyjä toimenpiteitä	kunta, vesihuoltolaitos, kansalainen, aluehallinto	vesihuoltolaitos	jatkuvaa
Huomioidaan vesihuollon tarpeet ja vesiensuojelu maankäytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa valuma-alueittain (esim. pohjavesivarojen turvaaminen vedenhankinnalle ja hyvälaatuinen raakavesi)	kunta, maakuntaliitto, aluehallinto	kansalainen, vesihuoltolaitos, ympäristö	jatkuvaa
Nimetään kunnissa virkamies ja luottamuselin, jotka vastaavat vesihuollon yleisestä kehittämisestä ja järjestämisestä	kunta	kunta, vesihuoltolaitos, kansalainen	- 2024

Yhteistyön lisääminen

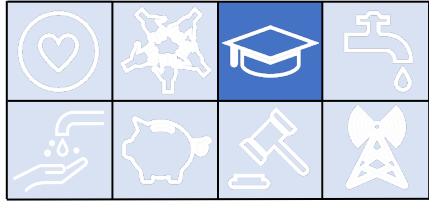

- Yhteistyömallien ja rakenneuudistusten edistäminen
- Laaja yhteistyö ja alueellinen suunnittelu

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Syvennetään eri toimijoiden yhteistyötä selvittämällä ja ottamalla käyttöön uusia yhteistyö- ja organisointimalleja. Muodostetaan vesihuoltopalvelujen tuottamiseen toimintakykyisiä kokonaisuuksia	aluehallinto, vh-etujärjestö, maakuntaliitto, vesihuoltolaitos, kunta, vesiyhtymä	vesihuoltolaitokset, vesiyhtymä, kunta	-2030
Laaditaan alueellisia vesihuollon yleissuunnitelmia ja selvityksiä yhteistyön parantamiseksi	aluehallinto, vesihuoltolaitos, kunta, vesiyhtymä	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, kunta	-2027, jatkuvaa
Lisätään sektorien (esim. vesihuolto-, jäte-, energia-) välistä yhteis- ja kehitystyötä osana hiilineutraaliuden tavoitteiden toteutumista	kunta, vesihuoltolaitos, oppilaitos, tutkimuslaitos, aluehallinto	vesihuoltolaitos, kunta	jatkuvaa
Lisätään yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa järjestämällä kuntien ja kunnan alueella toimivien laitosten välisiä tapaamisia vesihuollon ajankohtaisteemoista (esim. vesihuollon kuntakäynnit, laitosvierailut, seudulliset yhteistyötapaamiset)	kunta, vesihuoltolaitos, aluehallinto	kunta, vesihuoltolaitos	jatkuvaa (2-5 vuoden välein)
Kartoitetaan tarpeita ja mahdollisuuksia yhteistyön edelleen syventämiseksi (esim. tapaamiset, tiedonvaihtokanavien perustaminen ja käyttöönotto, päivystys, varautuminen, hankinnat)	vesihuoltolaitos, vh-etujärjestö, aluehallinto, yritys	vesihuoltolaitos, osuuskunta	jatkuvaa
Edistetään vuoropuhelua laitosten ja palvelujen tarjoajien kesken siten että palvelut vastaavat tarpeeseen.	vesihuoltolaitos, yritys	vesihuoltolaitos, yritys	-2024

Vesihuolto-osaamisen lisääminen

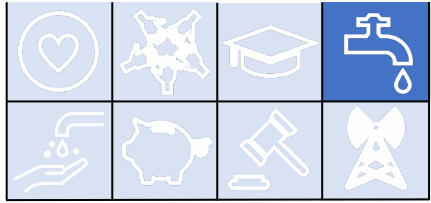
- Alan houkuttavuuden lisääminen
- Parhaiden käytäntöjen ja osaamisen jakaminen
- Vesihuoltoalan koulutustarjonnan lisääminen ja erilaisten koulutuspolkujen luominen

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Tunnistetaan osaamistarpeita ja –kapeikkoja osana osaamisen lisäämistä sekä vaikutetaan erilaisten koulutusmahdollisuuksien aikaansaamiseen	vh-etujärjestö, oppilaitos,	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, työntekijä, kansalainen	-2024 (jatkuvaa)
Päivitetään oppilaitosten opetusohjelmat ja opetusmateriaalit vesihuollon tarpeet huomioiden	vh-etujärjestö, oppilaitos	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, kunta, opiskelija	-2027 (jatkuvaa)
Tuetaan alan osaajien ja opiskelijoiden urapolkujen kehittymistä mm. tehtäväkierrolla, harjoittelu- ja kesätyömahdollisuuksin sekä kehittämällä oppisopimuskoulutuksen järjestämis- ja toteutusmahdollisuuksia	vh-etujärjestö, oppilaitos, vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos, opiskelija	jatkuvaa
Vaikutetaan alan vetovoimaisuuden kehittymiseen luotettavalla työnantajakuvalla ja varmistamalla kilpailukykyinen palkkaus.	vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos	Alan henkilöstö, kunta, asiakas, kansalainen	jatkuvaa
Toteutetaan yksilöityä teemakoulutusta alan eri toimijoille ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen (esim. varautuminen, ilmastonmuutos, lainsäädäntö)	oppilaitos, vh-etujärjestö, aluehallinto, vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos, valvoja, vesiyhtymä, kunta, kuntapäätätjä	jatkuvaa
Järjestetään säännöllisesti yhteinen koko alueen kattava tai maakunnallinen vesihuoltopäivä alan toimijoiden tiedon ja verkostoitumisen lisäämiseksi	aluehallinto, vh-etujärjestö, maakuntaliitto, vesihuoltolaitos,	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, kunta, valvoja, yritys	jatkuvaa
Laaditaan suositus henkilöstön täydennyskoulutuksista ja työajan varaamisesta koulutuksiin	vh-etujärjestö	vesihuoltolaitos	-2024
Lisätään hiljaisentiedon siirtoa henkilöstön ennakoivalla palkkauksella ja vertaismentoroinnilla	vesihuoltolaitos, kunta	vesihuoltolaitos,	jatkuvaa

Laadukkaiden vesihuoltopalveluiden tuottaminen

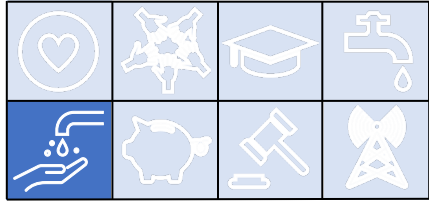

- Omaisuudenhallinta systemaattista ja tietoon perustuvaa
- Saneerausvelan poistaminen

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Laaditaan omaisuudenhallinnan mallisuunnitelma (toiminta- ja päätöksentekomallit, koulutus-/keskustelutilaisuudet, hyvät esimerkit).	vh-etujärjestö, aluehallinto	vesihuoltolaitos	-2023
Laaditaan yhteisin kriteerein pitkántähtäimen omaisuudenhallintasuunnitelmat mm. saneerausvelan poistamiseksi.	vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, kunta	-2025
Tehdään/päivitetään verkostojen vuotovesiselvitykset ja laaditaan niiden pohjalta saneeraussuunnitelmat. Saneerataan verkostoja korvaamalla sekaviemäröintiä erillisviemäröinnillä. Saneerataan tonttijohtoja ja estetään siten hulevesien johtamista jätevesiviemäriin. Tavoitteena vuotovesien määrä alle 10 % vesijohtoverkossa ja alle 30 % viemäriverkossa.	vesihuoltolaitos, kunta, kansalainen	asiakas, kansalainen	-2024 -2027 (jatkuvaa)
Lisätään yhteistyötä häiriötilanteisiin varautumisessa. Noudatetaan ja ylläpidetään häiriötilannesuunnitelmia ja tarkoituksenmukaisia toimintamalleja. Varmistetaan yhteistyö hyvien käytänteiden ja toimintamallien jakamiseksi.	vesihuoltolaitos, vh-etujärjestö, valvontaviranomaiset	asiakas	-2024
Laaditaan ja otetaan käyttöön yhteiset käytännöt tiedolla johtamiseen (tiedotus ja koulutus)	tutkimuslaitos, vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos	-2027
Järjestetään ja osallistutaan valmius- ja varautumisharjoituksiin	vesihuoltolaitos, aluehallinto, pelastustoimi, kunta	vesihuoltolaitos, asiakas	Jatkuvaa
Laaditaan ja päivitetään toiminnan kannalta keskeiset sopimukset (vedentoimitus-, jätevesien johtaminen, elinkeinoelämä, palveluntarjoajat ja -tuottajat)	vesihuoltolaitos	teollisuuslaitos, vesihuoltolaitos, asiakas	Jatkuvaa
Hyödynnetään kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmaa kehittämisvelvoitteen toteuttamisessa. Kehittämissuunnitelmaa ylläpidetään ja hyväksytään valtuustokausittain. Lisäksi osallistutaan alueelliseen yleissuunnitteluun.	kunta, vesihuoltolaitos	kunta, vesihuoltolaitos, kansalainen	Jatkuvaa
Otetaan laitoksilla käyttöön <i>Hyvän vesihuollon kriteerit (VVY)</i> ja nostetaan siten esiin vesihuoltopalveluiden yleistä hyvää laatua. Parannetaan tilannetta laitoksilla, joilla kriteerit eivät täyty.	vesihuoltolaitos, vh-etujärjestö, aluehallinto	vesihuoltolaitos	Jatkuvaa
Ylläpidetään vesihuoltolaitosten varmuusluokitusta	ministeriö, aluehallinto	vesihuoltolaitos	5 vuoden välein

Kestävien ja muuntautumiskykyisten vesihuoltopalveluiden tuottaminen

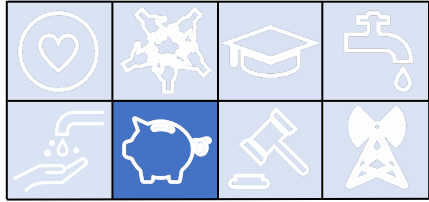

- Ennakoiva varautuminen muutostarpeisiin
- Hyödynnetään uutta tekniikkaa ympäristön suojelemiseksi

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Parannetaan vedenhankinnan toimintavarmuutta pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien ja vedenhankintaselvityksien avulla sekä määrittelemällä keskeisille vedenottamoille suoja-alueet. Toteutetaan vedenottamoiden kuntokartoituksia ja kunnostustoimenpiteitä. Lisätään verkostojen yhdistämissä taajamissa .	vesihuoltolaitos, yritys	vesihuoltolaitos, asiakas	jatkuvaa
Lisätään elinkaariajattelua menetelmien ja materiaalien valinnassa	vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos, asiakas	jatkuvaa
Seurataan aktiivisesti vesihuoltoon kohdistuvia muutosvoimia. Varaudutaan muutosvoimiin alueellisella ja ajantasaisella tilannekuvalla vesihuollon haavoittuvuudesta ja varautumiskapasiteetista esim. ilmastonmuutoksesta johtuviin uhkiin.	aluehallinto, vesihuoltolaitos, tutkimuslaitos	kansalainen	jatkuvaa
Siirytään hulevesien kokonaisvaltaiseen luonnonmukaiseen hallintaan. Hyödynnetään vesien imeyttämistä, suodattamista, pidättämistä kosteikkoratkaisuin jne.	kunta, kansalainen	kansalainen, ympäristö	-2028
Vähennetään jäteveden vesistökuormitusta tehostamalla käsittelyä esim. Green Deal tai muun vastuullisuushaasteen avulla. Otetaan käyttöön uusia menetelmiä yhdyskunnan jätevesivaikutusten minimoimiseksi.	vesihuoltolaitos, aluehallinto, kunta	vesihuoltolaitos, kansalainen, ympäristö	jatkuvaa
Panostetaan kiertotalouden menetelmien ja materiaalien kehittämiseen luomalla pitkäikäisiä, yhteensopivia ja toimivia ratkaisuja. Tehostetaan vesihuollon hiilineutraaliuden ja kiertotalouden toteutumista ottamalla talteen ja hyödyntämällä liike-, lämpö-, bio- ja aurinkoenergiaa. Kartoitetaan hyödyntämismahdollisuudet ja otetaan menetelmiä käyttöön.	vesihuoltolaitos oppilaitos, tutkimuslaitos	vesihuoltolaitos, kansalainen, ympäristö	-2026 -2030
Vaikutetaan jätevesiravinteiden käytön lisäämiseen ja niiden jalostamiseen turvallisiksi lopputuotteiksi. Muodostetaan tilannekuva alueen puhdistamolietteen määrästä ja laadusta (mm. haitalliset aineet) sekä käsittelymenetelmistä ja loppusijoituspaikoista. Selvitetään jätevesien käsittelytekniikoiden soveltuvuus ravinteiden talteenottoon ja kierrätykseen	ministeriö, vh-etujärjestö, aluehallinto, vesihuoltolaitos oppilaitos, tutkimuslaitos	vesihuoltolaitos, kansalainen, ympäristö	-2030 -2024 -2026

Laitosten talouden vahvistaminen

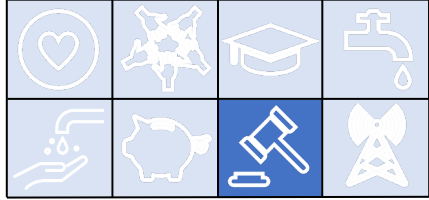

- Suunnitelmallinen omistajaohjaus
- Vesihuoltolaitoksen talouden turvaaminen

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Toteutetaan alueen vesihuoltolaitoksille yhteinen kustannuskattavuusselvitys yhteisin kriteerein	kunta, vesihuoltolaitos, aluehallinto	vesihuoltolaitos	-2024
Selvitetään laitosten taloudellinen tilanne, kustannusrakenne ja korjausvelka laatimalla pitkän aikavälin taloussuunnitelmat sekä varmistamalla maksujen oikea kohdentaminen ja kustannusvastaavuus	kunta, vesihuoltolaitos	vesihuoltolaitos	-2024
Turvataan vesihuoltolaitosten taloudelliset toimintaedellytykset kohtuullisella omistajatuloutuksella ja pidättäytymällä kunnan taloudellisella tuella ylläpidettävistä alhaisista vesihuoltomaksuista	kunta	vesihuoltolaitos, asiakkaat	jatkuva
Otetaan huomioon vesihuollon järjestämis- ja toteuttamismahdollisuudet sekä varmistetaan kustannusten kohtuullisuus maankäytön suunnittelussa hyödyntämällä esim. kaavatalouslaskelmia	kunta	kunta, vesihuoltolaitos	jatkuva
Liitetään toiminta-alueella liittymisvelvolliset kiinteistöt laitosten asiakkaidiksi	kunta	vesihuoltolaitos, kansalainen	jatkuva
Vaikutetaan ulkopuolisen taloudellisen tuen saamiseen vesihuoltoa palveleviin toimenpiteisiin	ministeriöt, vh-etujärjestöt, maakuntaliitto	kansalainen	jatkuva

Lainsäädännön ja valvonnan kehittäminen

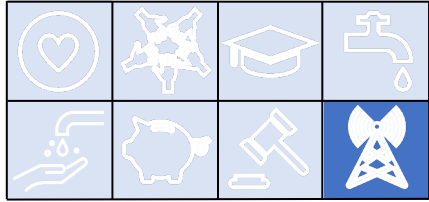

- Lainvalmisteluun vaikuttaminen
- Ohjaavan valvonnan lisääminen

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Vaikutetaan lainvalmisteluun huomioimalla alueen erityispiirteet ja toimintaympäristö sekä alan toimijoiden tarpeet ja mahdollisuudet	aluehallinto, kunta, vh-etujärjestö, maakuntaliitto	kunta, aluehallinto, vesihuoltolaitos, kansalaiset	-2023 jatkuvaa
Panostetaan ohjaavaan valvontaan – ohjaus, tiedotus, koulutus ja kehittäminen työvälineinä	ministeriö, kunta, aluehallinto		-2024 jatkuvaa
Lisätään valvontaviranomaisyhteistyötä valvonnan yhtenäistämiseksi ja tehostamisessa	kunta, valvontaviranomainen, aluehallinto	vesihuoltolaitos, kansalainen	-2024 jatkuvaa
Kehitetään vesihuollon tietojärjestelmien (esim. VEETI, VATI, YLVA, VENLA) käytettävyyttä ja yhteensopivuutta tiedon saatavuuden varmistamiseksi valvoville viranomaisille ja vesihuoltolaitoksille	ministeriöt, SYKE, vh-etujärjestö	kunta, aluehallinto	-2025

Digitalisaation ja ostopalveluiden laajempi hyödyntäminen

- Digitalisaation, reaaliaikaisen seurannan ja automatisoinnin mahdollisuudet
- Käyttöomaisuuden kartoitus ja kunnon tutkiminen
- Ostopalveluiden laajempi hyödyntäminen

Toimenpide	Päätoteuttajataho(t)	Kohderyhmä(t)	Tavoiteajankohta
Kehitetään ja tuotetaan digitalisaatoratkaisuja kaiken kokoisille toimijoille. Panostetaan menetelmien yhteensopivuuteen, avoimiin rajapintoihin ja toimivuuteen.	yritys, tutkimuslaitos	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä, kunta	-2030 jatkuvaa
Kehitetään vesihuoltolaitosten valvonta- ja toiminnanohjausjärjestelmiä	yritys, tutkimuslaitos	vesihuoltolaitos	-2024 jatkuvaa
Tunnistetaan kyberturvallisuuden uhkia omassa toiminnassa. Varaudutaan uhkiin tietoisuutta lisäämisellä, kouluttautumalla ja tietoturvaa parantamalla	vesihuoltolaitos, aluehallinto, vhetujärjestö, kyberturvallisuuskeskus	vesihuoltolaitos	-2024 jatkuvaa
Tutkitaan ja kehitetään vesihuollon kartoitus- ja tutkimusmenetelmien (mittaus) toimivuutta	tutkimuslaitos, yritys	vesihuoltolaitos	-2024 jatkuvaa
Käytetään laajasti vesihuoltotiedon digitalisointia ja monitorointia. Otetaan käyttöön paikkatietojärjestelmät ja hyödynnetään mitattua tietoa. Laaditaan verkostomalleja ja hyödynnetään niitä järjestelmien optimoinnissa ja häiriötilanteisiin varautumisessa.	vesihuoltolaitos, osuuskunta, yritys	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä	-2030 jatkuvaa
Kehitetään hankinta- ja sopimusosaamista (mm. digitalisaatoratkaisut). Kartoitetaan mahdollisuudet ja tarpeet ostopalvelujen käyttämiseksi, jaetaan hyviä käytäntöjä ja selvitetään mahdollisuuksia palveluiden yhteishankinnoille.	vh-etujärjestö, vesihuoltolaitos, osuuskunta, kunta	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä	-2027
Kehitetään ja otetaan käyttöön asiantuntijapalveluita (mm. infraisännöinti, koulutus, koordinointi)	vh-etujärjestö, tutkimuslaitos, yritys, oppilaitos, kunta	vesihuoltolaitos, vesiyhtymä	-2024 jatkuvaa